

מחרדים

ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין 5.)

סיכומי דף היומי

מנערכת: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
בהרה"ח ר' בנימין ביינוש זצ"ל

גליון 186

ד. לחכמים - אחר שש עונות שלמות טהורה. שטוברים כמו רבי עקיבא, אלא שלדעתם טבלו בשבת בבוקר, הרי שצריך שש עונות.

ישראל קדושים הן ואין משמישין מטותיהן ביום - שנאמר בזה דרכיו יומת. ובבית אפל או ת"ח מאפילו בטליתו, מותר.

דף פ"ו ע"ב

מן הדין ניתנה תורה לטבולי יום והיו יכולים לטבול בליל שבת, אבל למעשה לא היו טבולי יום, שטבלו מבעוד יום, ואחר כך לא פלטו.

מהא דלא טבלו ליל שבת וקביילו התורה בליל שבת אלא המתנינו עד הבוקר אין ראייה שצריך שש עונות שלמות, אלא שזמן החושך אינו זמן ראוי למתן תורה. (היינו לרבי עקיבא, ולחכמים לא ניתנה תורה עד הבוקר, משום שצריך שש עונות שלמות. רש"י.)

לרבי עקיבא מה שלא טבלו בשבת בבוקר שאז לא היה צריך משה להפרישן ביום ד' בהשכמה, אלא עם חשכה של יום ד', שעדיין יש ה' עונות - כדי שלא יהיו חלק מכלל ישראל הולכים לקבל תורה וחלק הולכים לטבול.

שכבת זרע שפירשה מן האישה מטמאה לעולם כל זמן שהיא לחה, והמחלוקת רק כשפירשה מן האישה.

שי" של ישראל במעי נכרית נסתפקו בגמרא אם דינה כישראלית, שאפשר שרק ישראל שחרדים ודואגים לקיים מצוות מתחממים ולכך השי" מסרחת (לכל שיטה בזמן אחר). אבל במעי נכרית לא, או שמא גם עכו"ם מתחממים ע"י אכילת שקצים ורמשים. וכן נסתפקו בש"ז במעי בהמה, שמא מסרחת דווקא באשה שיש לה פרודור ואין שולט בה אוויר, או שמא אין חילוק. בר"ח סיון באו למדבר סיני - שנאמר ב'יום הזהבאו מדבר סיני', ונאמר 'החודש הזה לכם ראש חדשים'. ותורה ניתנה בשבת שנאמר 'זכור את יום השבת' ונאמר 'זכור את היום הזה' מה להלן בעיצומו של יום אף כאן.

ונחלקו התנאים באיזה יום היה ר"ח - לרבי יוסי היה ביום א' וניתנה תורה בז' סיון, ולחכמים היה ביום ב', וניתנה תורה בז' סיון.

יום ב' פר' בהעלותך ט' סיון תש"פ

דף פ"ז ע"א

בראש חודש לא אמר משה לישראל כלום משום חולשא דאורחא, בשני לחודש אמר להם 'אתם תהיו לי ממלכת כהנים', בשלישי לחודש אמר להם מצוות הגבלה, וברביעי לחודש (לרבי יוסי היה יום רביעי בשבת, ולחכמים ביום חמישי) התחילו פרישה.

שלוש דברים עשה משה מדעתו והסכים הקב"ה עמו - א. הוסיף יום אחד לפרישה (לשיטת רבי יוסי, שהפריש מיום רביעי). שהקב"ה אמר לו 'היום ומחר', ודרש משה היום כמחר, מה מחר לילה עמו אף היום לילה עמו, והסכים עמו הקב"ה שלא שרתה שכניה אלא בשבת. ב. פירש מן האשה, שלמדו ק"ו מישראל שלא דיברה שכניה עמהם אלא שעה אחת בקביעות זמן ונצטוו על הפרישה, כל שכן משה שמדבר עמו כל שעה ובאלו קביעות זמן, והסכים עמו הקב"ה שאמר לו 'אתה פה עמוד עמדי', וי"א 'פה אל פה אדבר בו'. ג. שיבר את הלוחות, ולמדו ק"ו מפסח שהוא אחד מתרי"ג מצוות ונאסר למומר, כל שכן כל התורה כולה וישראל מומרים. והסכים עמו הקב"ה, שנאמר 'אשר שברת', יישר כחך ששיברת.

וישב משה את דבריו העם אל ה' - ויגד משה את דברי העם אל ה'. לרבי יוסי זו מצוות הגבלה שאמר הקב"ה לישראל, ומשה השיב להקב"ה שישאל קיבלו עליהם. לרבי, וישב משה - בתחילה פירש עונשה של תורה שמשבבין דעתו של אדם שמוענין מלקבל כדי שלא יענשו, ואע"פ כן קיבלו, ויגד - שבסוף פירש מתן שכרה שמושכין לבו של אדם כאגדה, וי"מ להיפך, מתחילה וישב - דברים שמשבבין דעתו של אדם שפירש מתן שכרה, ובסוף ויגד דברים קשים כנגידים שפירש עונשה.

דף פ"ז ע"ב

במרה נצטוו על השבת. לר"א בר יעקב נצטוו רק על שבת ולא על תחומין, ולרבי גם על תחומין. ט"ו ניסן שבו יצאו ישראל ממצרים היה ביום חמישי, ור"ח אייר היה בשבת שחודש ניסן לעולם מלא, וט"ו באייר היה שבת ובאו למדבר סין ונתרעמו מן משה, ולמחר ביום הראשון התחיל מן לירד שנאמר ששת ימים תלקטוהו וביום השביעי וגו'. ר"ח סיון לרבנן היה ביום שני שבשנה האתא עיברו את חודש אייר, ולרבי יוסי היה בראשון בשבת שלא עיברוהו.

באחד לחודש הראשון של שנה השנית הוקם המשכן ואותו יום נטל עשר עטרות שהיה ראשון לעשרה דברים. א. למעשה בראשית - שהיה אחד בשבת. ב. לקרנן הנשיאים בחנוכת המזבח, ג. לכהונה - שקודם לכן היתה עבודה בכורות. ד. לסדר קרבנות ציבור, ה. לירידת אש, ו. לאכילת קדשים במחיצה ולא בכל מקום, ז. לשכון שכניה בישראל, ח. לברך את ישראל - ברכת כוהנים, ט. לאיסור בנות - שאסרו משנה שראוי לפח אהל מועד, י. ראשון לחדשים.

לאחרים קובעים לעולם כל החודשים כסדרן אחד מלא ואחד חסר, ולר"ח בין עצרת לעצרת או בין ר"ה לר"ה ארבעה ימים, שיש שי"ד ימים שכולן שבעות חוץ מארבעה ימים, ואם היתה שנה מעוברת חמשה, ששני האדרים חסרים ונוסף יום אחד. לרבי יוסי וחכמים מעברין לפי הצורך, ובשנה ראשונה שלאחר יציאת מצרים לשיטת רבי יוסי עשו שבעה חודשים חסירים, ולחכמים שמונה.

שב"ק פר' נשא ז' סיון תש"פ

דף פ"ה ע"א

שיעור יניקת זרע - טפח ומחצה עם מקום הזרע, ומשום כך צריך להרחיק בערוגה מזרע זרע שלשה טפחים, שההיכר בזרעוני ערוגה שלא יהיו מעורבים הוא כשמרחיקם כשיעור יניקה. ועפ"ז פירשו חכמים מה שנרמז בתורה שזורעים חמשה זרעונים בערוגה אחת, בערוגה של ששה על ששה טפחים.

לא תסיג גבול רעך - בא ללמד שלא יטע סמוך למיצר חבירו משום שמכחיש את קרקעו. אשר גבלו ראשונים - כשיעור שגבלו אמוריים וחויים, שהיו בקיאים בשיעור יניקה (כמבואר בסמוך).

בני שעיר החרי 'שבי הארץ' שבקיאין בישוב הארץ, וידעו להבחין איזה קרקע טוב לזיתים וכו'. 'חורי' - א. שמריחים את הארץ, ב. שנעשו בני חורין מנכסיהן (שנטרדו מנחלתם ע"י בני עשו). 'חוי' - שהיו טועמין את הארץ כנחש שמאכלו עפר.

שיעור ששה טפחים בערוגה היינו חוץמקרקע חלק שהיו מניחים סביבותיה להלך בשעת השקאה.

שיעור גבולות ערוגה כרוחב טפח, שנאמר והשקית ברגלך כגן הירק, מה רגל טפח אף גבול טפח. ואם אין לה שיעור זה בגבוליה, אין לה תורת ערוגה להתייר ראש תור ירק הנכנס לה או היוצא ממנה (מבואר להלן בע"ב).

לרב זורעים חמשה זרעים רק בערוגה בחורבה שאין סביבותיה ערוגות, אבל לא בערוגה בין הערוגות, שאם ימלא את הקרנות, לא יהיו בין הזרעים שבערוגה זו לזרעים שבאחרת רק שני טפחים של גבולות הערוגה, וגם אם יזרע רק במקום קרנות (שבגבול זה ימשיך לצפון ובכנגדו לדרום) ולא יתערבו הזרעים, אסור שמא ימלא את הקרנות. לשמואל מותר גם בערוגה בין הערוגות אם זורע רק במקום הקרנות ונטוה שורה לכאן ושורה לכאן, ואינו גוזר שמא ימלא את הקרנות.

דף פ"ה ע"ב

ראש תור (סוף שדה) של ירק הנכנס לשדה אחר מותר - שניכר שהוא משדה היוצא, ומשום יניקה אין איסור. והיתר זה הוא לרב רק משדה גדולה לערוגה, או מערוגה לשדה גדולה, או משדה גדולה לשדה גדולה, אבל לא מערוגה לערוגה. ולר' יוחנן (בסוף הסוגיא) ללשון א' ברש"י יש דין ראש תור גם מערוגה לערוגה.

קרע תלם אחד בערוגה מצפון לדרום (זרע בו מאחד מאחד מהמינים או ממין ישישי) - לרב ששת העירוב מבטל תורת שורה ואסור לזרוע בה, ולרב אסי אין העירוב מבטל את השורה.

הנוטע (בשדה גדולה) שתי שורות של קישואין וסמוך להן שתי שורות של דלועין ושתי שורות פול המצרי, מותר, ששתי שורות חשובים שדה בפני עצמם ויש היכר לכל מין. אבל שורה אחת של קישואין ואחת של דלועין וכו' אסור, ששורה אחת אינה חשובה שדה בפני עצמה.

הרוצה למלאות כל גינתו ירק - עושה ערוגותיה מרובעות ששה על ששה, ועוגל בכל ערוגה חמשה, ובתוך העיגול זרוע מין אחד, ובחצי טפח שבקרנותיה זרוע מה שירצה. ואין צריך להרחיק שניכר שכל אחד מקומו חלוק, ובגבולות הערוגה - לרבי ינאי לא יזרע, לרב אשי אם הערוגות זרועין שתי יזרע בגבולות ערב או להיפך.

דין ראש תור נוהג רק בערוגה מרובעת ולא בעגולה.

יום א' פר' בהעלותך ח' סיון תש"פ

דף פ"ז ע"א

פולטת שכבת זרע ביום השלישי - לתנא במשנתנו טמאה, שעדיין לא נסרחה וראייה להזריע, שנאמר 'היו נכונים ליום השלישי' (יתבאר להלן).

רוחצים את המילה גם ביום שלישי שחל בשבת, שעדיין מסוכן הוא שנאמר 'ביום השלישי בהיותם כואבים' - כך היא שיטת ר"א בן עזריה (גמרא).

קושרים לשון של הזורית בראש שיער המשתלח, שנאמר 'אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו'.

סיכה אסורה ביוה"כ כשתיה, זכר לדבר 'ותבא כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו', מקיש סיכה לשתייה.

נחלקו אמוראים אם עדיף לשבש לשון המשנה ולהעמידה בשיטה אחת, או שעדיף להעמיד את המשנה בשיטת שני תנאים ולא לשבש אותה.

ארבע שיטות בדין פולטת שכבת זרע:

- א. לר"א בן עזריה מיום שלישי ואילך טהורה, ומקצת היום ככולו (ולכן לפעמים די בשתי עונות שלמות ועוד מקצת). שסובר רבנן שבחמישי בשבת התחילו פרישה, ויש שפרשו רק בסוף היום, ובליל שבת - שהוא יום שלישי - כבר טבלו ולא חששו יותר לפליטה.
- ב. לרבי ישמעאל - מיום רביעי ואילך טהורה, ומקצת היום ככולו (ולכן לפעמים די בארבע עונות). שסובר רבי יוסי שברביעי בשבת התחילו פרישה, ויש שפרשו רק בסוף היום, ובליל שבת - שהוא יום רביעי - כבר טבלו ולא חששו יותר לפליטה.
- ג. לרבי עקיבא - אחר חמש עונות (עונה - יום או לילה) שלמות טהורה. שסובר רבי יוסי שברביעי בשבת התחילו פרישה, אך כל עליותיו וירידותיו של משה היו בהשכמה, וממה שהוצרכו לפרוש מבוקר דרביעי מוכח שהקפידה תורה על חמש עונות שלמות (יום רביעי, ליל חמישי ויומו, ליל שישי ויומו), שבליל שבת כבר טבלו.

דף ב"ח ע"א

גלילי אחד דרש לפני רב חסדא ברוך ה' שנתן תורה משולשת - תורה נביאים כתובים, לעם משולש - הכניס לויים וישראלים, ע"י שלישי - משה שהוא שלישי לבטן, ביום שלישי - לפרישה (כשיטת חכמים).

ויתיצבו בתחתית ההר - כפה הקב"ה הר כנגייתו וא"ל אם תקבלו תורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם. ומכאן יש להם תשובה ליום הדין, שקבלוה באונס. אבל בימי אחרושרו חזרו וקבלוה מאהבת הנס.

משמים ושמיית דין ארץ יראה ושקטה - בתחילה - קודם שאמרו ישראל נעשה ונשמע - יראה, שהתנה הקב"ה עם נעשה בראשית שאם לא יקבלו ישראל תורה יחזירם לתוהו ובוהו, לבסוף - כשקבלוה - שקטה.

כשקדימו ישראל נעשה ונשמע: א. קשרו שמים ריבוא מלאכי השרת לכל אחד שני כתרם מזוי וכינה כנגד נעשה וכנגד נשמע, כשחטאו פירקום ק"כ ריבוא מלאכי חבלה וזכה משה בכלל, ועתיד הקב"ה להחזירן. ב. יצאה בת קול ואמרה להן מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשים בו.

ישראל נמשלו לתפוח שפריו קודם לעליו וכך ישראל הקדימו נעשה ונשמע.

צדוקי ראה את רבא מעיין בלימודו וממעך אצבעותיו עד שיצא דם, א"ל עמא פזיזא שהקמתם מיכס לאוניכם, עדיין בפזיזות אתם. הישיבו רבא, אנו התהלכנו עמו בתוהו לב כדרך העושים מאהבה וסמכנו עליו שלא יטעננו בדבר שלא נוכל לעמוד בו, נאמר בנו תומת ישרים נתחם, אתם שהולכים עמו בעלילות נאמר בכס וסלף בוגדים ישרים.

דף ב"ח ע"ב

לבבתי באחת מעיניך כשקיבלתם את התורה, וכשקיימתם בשתי עיניך.

עד שהמלך במסיבו נרדי נתן ריחו: עלובה כלה - ישראל - מזנה בתוך חופתה, שעשו את העגל כשעמדו בסניג. ואעפ"כ עדיין חביבותא גבן, שהראה לנו לשון חיבה, שנאמר נתן ריחו (עגבה לאחרים) ולא נאמר הסריח.

עלובין ואינם עלובין, שומעין חרפתן ואין משיבין, עושים מאהבה ושמים ביסורים, עליהם נאמר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו.

כל דיבור שיצא מפי הקב"ה - א. נחלק לשבעים לשונות. ב. קושרים שני כתרם לדיבור עצמו שהיה בו ממש. ג. נתמלא כל העולם בשמים, ולאחר כל דיבור הוציא הקב"ה רוח מאוצרותיו ומעביר ראשון ראשון. ד. יצתה נשמתן של ישראל, ולאחר הדיבור הוריד להם טל של תחיה. ה. חזרו ישראל לאחוריהן י"ב מיל, ומלאכים מסייעין אותן להתקרב.

שמעני כי נגידים אדבר - מה נגיד יש בו להמית להחיות, כך ד"ת למיימינים בה - שעסוקים בכל כוחם וטרודים לדעת סודה - סם חיים, ולמשמאילים סם מוות.

צדור המזר דודי לי בין שדי ילין - אמרה כנסת ישראל להקב"ה אע"פ שאמרת לנו אחר העגל הורד עדיך, מיד אמרת לנו לעשות משכן לשכון בתוכנו. **אשכול הכופר דודי לי בכרמי עין גדי -** מי שהכל שלו כיפר לי על עוון העגל.

דף ב"ט ע"א

מלאכים אמרו להקב"ה חמדה גנוזה תתקע"ד דורות קודם שנברא העולם נתן לבשר ודם? תנה הודך על השמים. אמר ה' למשה שיחזיק בכסא שלא ישרפוהו וישיב להם, השיב משה על כל עשרת הדברות שלא שייך אצלם, והודו מלאכים להקב"ה ונעשה כ"א אוהב למשה ונתן לו מתנות, וגם מלאך המוות מסר לו סוד הקטורת לעצור את המגיפה.

השטן שאל להקב"ה היכן תורה? א"ל נתתיה לארץ, לא מצאה אצל ארץ ים ותהום, שלחו הקב"ה למשה, ולא רצה משה להחזיק טובה בעצמו בחמדה גנוזה שהקב"ה משתעשע בה כל יום. ומשום כך קראה הקב"ה על שמו כמו שנאמר "זכרו תורת משה עבדך".

משה מצא להקב"ה במרום שקושר תורה ושאלו הקב"ה מדוע לא נתן שלום, השיב משה וכי עבד יתן שלום לרבו? א"ל הקב"ה שהיה לו לעזור לו לומר שיציל מלאכתו, ובעליה אחרת אמר משה ועתה יגדל נא כח ה'.

כי בושש משה - כשעלה משה אמר שיבוא לסוף ארבעים בתחלת שש, ועירבב שטן את העולם, שהיה הוא דמות חושך ואפליה, ואמר לישראל **בא שש**, והראה להן דמות מטתו. (ישראל סברו שיום עליה מן המניין, ומשה אמר ארבעים שלימים יום ולילה, ויום עליה אין לילו עמו).

דף ב"ט ע"ב

חמשה שמות יש למדבר סיני: צין - שנצטוו ישראל עליו, **קדש -** שנתקדשו עליו, **קדמות -** שניתנה קדומה עליו, **פארן -** שפרו ורבו עליה ישראל (שנתעברו אשת כ"א מהם זכר), **סיני -** שירדה שגאה לאומות עליו. **חורב -** הוא שמו, ור"ל אבהו שירדה חורבה לאומות עליו. **טעם שנאמר אם יהיו חטאיכם כשנים ולא כשני, אם יהיו כשנים שסדורות מששת ימי בראשית ועד עכשיו, כשלג ללבינו.**

לכו נא ונוכחתי יאמר ה' - לעתיד לכו יאמר ה' לכו אצל אבותיכם ויכוחו אתכם, ויאמרו ישראל וכי אצל האבות נלך שלא ביקשו עלינו רחמים, ה' בעצמו יאמר לנו תוכחה, אמר להם הואיל ותלתיים בי, אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ללבינו.

לעתיד לכו יאמר הקב"ה לאברהם וליעקב בניך חטאו לי, יאמרו ימחו על קדושת שמך. יצחק יאמר בני ולא בניך ועוד משבעים שנה של אדם נשאר לי"ב וחצי (שעוד עשרים אין אתה מעניש. חצי מן החמישים היתירים הם הלילות, י"ב וחצי מתוך כ"ה הם לתפילה ואכילה ובית הכסא) אם תסבול מוטב, ואם לאו חצי עלי וחצי עליך, ואם כולם עלי הרי הקרבתי את עצמי לפניך. ואמרו ישראל על יצחק אתה אבינו, אמר להם יצחק קלטו להקב"ה שהוא אביכם, ויראה להם את הקב"ה בעיניהם, מיד נשאו עיניהם למרום ואומרים אתה ה' אבינו גואלינו מנולם שמך.

ראוי היה יעקב לירד למצרים בשלשלאות של ברזל, אלא שזכותו גרמה לו.

משנה. המוציא עצים - כדי לבשל כגורגרת מביצת תרנגולת שהיא קלה לבשל. **תבלין -** לתבל גרונות מביצת תרנגולת. **כל מיני תבלין** (הראיים למתק את הקדירה) מצטרפין זה עם זה.

קליפי אגוזים ושאר דברים שעושים מהם צבע - כדי לצבוע בגד קטן שבראש סבכה. סממנים שמכבסים בהן בגדים - כדי לכבס בגד קטן שבראש הסבכה, ולרבי יהודה כדי להעביר כתם של דם גדה.

דף צ"א ע"א

המוציא סממנים: שרויין - כדי לצבוע דוגמא לאירא. **אינם שרויין -** לצבוע בגד קטן שבראש סבכה, שאין אדם טורח לשרות סממנים לצבוע דוגמא.

המוציא מים אגלים - עד ארבעים יום. **גתר -** אלכסנדרית ולא ממקום ששמו אנפנטרין. **בורית -** אהלא, ושני סוגי אהלא יש.

משינה. בלפלת (אינו בלפל שלנו) - שיעורו בכל שהוא, שראוי לריח הפה. **עטרן -** כל שהוא -

שראוי לכאב חצי הראש. **מיני בשמים** לריח טוב, כל שהוא. **מיני מתכות -** כל שהוא, שראוי לעשות ממנו דרבן קטן.

אבני ועפר המזבח, מקק ספריים ומטפחותיהם (שנרקבו ע"י תולעת) - כל שהוא, שצריך לגונזן ככל דבר קודש.

לרבי יהודה גם משמעי ע"כ כל שהוא, שהתורה החשיבתו לאיסור, שנאמר ולא ידבק בידך 'מאומה'.

המוציא ריח רע (שמעשנים לחולה או תינוק להבריא מוזיקין). שמן טוב, צבע שצובעין בו ארגמן (שראוי להריח) - כל שהוא.

האומר הרי עלי ברזל לבדק הבית, לא יפחות מאמה על אמה, שראוי לטבלאות שעושים על גג ההיכל שסביבותיהם חדין כדי למנוע עורבים מלישב. נחושת - לא יפחות משוה מעה כסף, ולרבי אליעזר ממזלג קטן שמחטטין בה את הפתילות ומקנחין את הנרות.

תולעים שבספריים ובשיריין ובענבים תאנים ורמונים, סכנה לאוכלן.

משינה. המוציא קופת מוכרי בשמים שיש בה מינין הרבה חייב חטאת אחת, שהוצאה אחת היא.

זרעוני גינה - חייב אפילו פחות מכגורגרת, כיון שעומדים לזריעה. ולרבי יהודה בן בתירא חמשה.

דף צ"א ע"ב

זרע קישואין או דילועין או פול המצוי - חייב בשני גרגריין.

חגב חי טהור - כל שהוא, שמצניעים לקטן לשחק בו, ולרבי יהודה גם טמא בכל שהוא מטעם זה, ולת"ק אין מצניעים טמא לקטן שמוא יאכלנו לאחר שימות (וגם למ"ד קטן אוכל נבילות אין ב"ד מצווין להפרישו, אסור להאכילו בידים). ולרבי יהודה אין דרך קטן לאכלו כשמת אלא מספידו.

חגב מת - בגרונות כשאר אוכלים.

צפורים רמים (מצוי בדקל צעיר שנכרך רק בסיב אחד, ומועיל לחכמה). בין חיה בין מתה כל שהוא. **זבל וחול הקים -** לר"ע לזבל קלה של כרוב ולחכמים לזבל כרישא. ולפי שכבר זרוע חשוב קלה הבא מגרעין אחד, אבל קודם זריעה אין אדם טורח להוציא נימא אחת לזריעה.

המוציא גרעיני תמרה: לנטיעה - שתיים, **לאכילה -** אחת, **להסיק -** כדי לבשל כגורגרת מביצת תרנגולת, **לחשבון** (לסימן) - לת"ק שתיים, ולאחרים חמש (שעוד ארבע אינו שוכח וא"צ סימן). **המוציא שני נימין מזנב סוס או פרה** חייב, שמצניעין אותן לנשבין לצוד עופות. נימין קשין משדרה של חזיר - אחת, שראוי לראש משיחה של תפירה. נצרים קלופים של דקל - שתיים (לשתי בתי גרין), דף ס"ב הגדל סביב הדקל - אחת.

חגב טהור חי - אין בו איסור אבר מן החי, לפי שאין טעון שחיטה, אבל אסור באכילה משום בל תשצא.

דף צ"א ע"א

משינה. המצניע לזרע ולדוגמא ולרפואה, והוציא בשבת חייב אפילו בכל שהוא משום שהחשיבו, אבל כל אדם אין חייב אלא בשיעורו.

חזר המצניע ונמלך שלא לזרועו, והכניסו, אינו חייב בהכנסה זו אלא כשיעורו, (ואפילו אם לא נמלך עליו בפירוש, אלא שזרק לאוצר ולא נתערב עם השאר, אומרים שביטל דעתו הראשונה. גמ' צ"א:).

המוציא כל שהוא לזרוע, חייב גם אם לא הצניעו, שהרי החשיבו. המצניע כל שהוא לזרוע, חייב גם אם שכח למה הצניעו והוציאו סתם, שהוא עושה על דעת הראשונה שהחשיבו בהצנעתו. המצניע חטה אחת לזריעה - חייב, ואין אומרים שצריך שיעור כזית.

חישב להוציא כל ביתו בהוצאה אחת - חייב אפילו אם לא הוציא את כולה, שבטלה דעתו אצל כל אדם.

המצניע פחות מכשיעור ובא אחר והוציאו - לר"ש בן אלעזר חייב, לתנא דמתני' פטור.

הוציא כגורגרת לזריעה - ונמלך לאכילה או להיפך חייב, ואין צריך תורה עקירה והנחה במחשבה אחת.

ספיקות שול. הוציא חצי גרונות לזריעה ותפחה על גרונות, ונמלך לאוכלה והניחה - אם פטור משום שבשעת עקירה לא היה בו שיעור לאכילה, אם חייב כמו שהיה חייב אם היה שותק ומניחה לזריעה. **ב. הוציא כגורגרת לאכילה וצמקה, ונמלך לזריעה -** אם פטור, כמו שהיה פטור אילו היה שותק ומניחה לאכילה, או חייב שהולכים אחר מחשבה שבשעת הנחה. **ג. הוציא כגורגרת לאכילה, וצמקה וחזרה ותפחה, והניחה, אם פטור, משום שאם היה מניחה בשעה שחסרה היה פטור, נדחה מחיוב חטאת ובטלה עקירה ראשונה, או שאין זיחוי לשבת. ולא נפשט הספק.**

זרק כזית תרומה לבית טמא, ונח אצל אוכלים פחות מכביצה והשלימו לכביצה, נסתפקו אם חייב משום שבת אע"פ שאין בו גרונות משום שהועיל להצטרף לטומאה, או שחייב שבת הוא בכל אופן רק בגרונות.

דף צ"א ע"ב

הוציא כזית משתי הלחם או לחם הפנים חוץ לחומת העזרה, נפסל ביוצא. הוציאם לרה"ר בשבת, חייב רק אם יש בו גרונות.

משינה. הוציא אוכלין ונתנן על אסקופת כרמלית (מג' ועד ט', ואינה מקורה, ורחבה ד'), ואח"כ הוציאם הוא או אחר לרה"ר, פטור, שלא נעשה מלאכתו בבת אחת (שעקר ממקום חייב והניח במקום פטור, ושוב עקר ממקום פטור והניח במקום חייב). אם לא נח בכרמלית חייב אע"פ שהוציאו מרה"ר לרה"ר דרך כרמלית, ולא כבן עזאי שפטור משום מהלך כעומד.

נתן קופה מליאה פירות על אסקופת רה"ר, אע"פ שרוב פירות מבחוץ פטור, עד שיוציא את כל הקופה. לחזקיה היינו בקישואין ודלועין, שהם ארוכין וחלק מן הפרי עדיין בפנים, אבל קופה מליאה חרדל שחלק מהם לגמרי בחוץ חייב, שאגד כלי לא שמיא אגד. לרבי יוחנן גם מליאה חרדל פטור שאגד כלי שמיא אגד, ולכן גם אם כל הפירות בחוץ פטור משום שמקצת הכלי בפנים.

דף צ"ב ע"א

הגונב כיס בשבת (והוציאו לרה"ר): **הגביהו בבית בעלים -** חייב לשלם, שכבר נתחייב לשלם כשהגביהו קודם שנתחייב בנפשו. **לא הגביהו אלא מגרר ויצא -** פטור מתשלומין, שאיסור גניבה ושבט באים כאחד והמתחייב בנפשו פטור מתשלומין (כשהוציאו לצדי רה"ר או שצריך ידו למטה מג').

למ"ד אגד כלי שמיא אגד - אם היו מעות בכיס, גם המגרר חייב, שכשיצא מקצתו קנה כל המעות שמבחוץ, שיכול להוציאם (וגם אם הוציא הכיס דרך שוליו יכול לקרוע התפירות), ועל שבת חייב רק לאחר שיתא כל הכיס. היו בכיס תחיתוכ כסף, אם אין עליו רצועות או שיש עליו והם כרוכות, איסור שיבא ונגיבה באים כאחד ופטור לשלם, ואם יש רצועות ואינם כרוכות, חייב, שכבר קנה כשהוציאו הכיס עד פיו, ועל שבת לא נתחייב כל זמן שהרצועות בפנים.

המוציא פירות לרשות הרבים. ביד: לרבא - חייב משיצאו הפירות אע"פ שגופו ברה"י, שאגד גופו לא שמייה אגד. **לאביי** - פטור, שאגד גופו שמייה אגד, וידו נגדר אחר גופו שהוא בפנים. וכשידו למעלה משלשה גמ לרבא פטור שאין כאן הנחה. **בכלי: לרבא** - כשמקצת הכלי בביתו פטור, שאגד כלי שמייה אגד. **לאביי** - חייב, שאגד כלי לא שמייה אגד.

משנה. המוציא בימינו, בשמאלו, בחיקו, על תפניו, חייב. שכן נשאו בני קהת (בכתף, שנאמר בכתף ישאו. ושמאל חזיק דרך משאו הוא, ולא משום בני קהת. וי"מ שנשאו שמן אחד בימין ואחד בשמאל קטורת בחיק וחזיתין בכתף).

המוציא כלאחר יד, ברגל, בפיו, במרפקו, באזנו, בשערו, בפונדתו ופיה למטה, בין פונדתו לחלוקו, בשפת חלוקו, במגעלו, בסנדלו, פטור. שלא הוציא כדרך המוציאין.

המוציא משאו למעלה מעשרה טפחים - חייב. (כשמעביר בידו, אבל זורק ככולל למעלה מעשרה, פטור). שכן מושא בני קהת. א. שנשאו בכתף את המזבח שגבהו עשר אמות, שליש מלמעלה ושני שליש מלמטה, וגובה הלויים עשר אמות כמשה, נמצא מזבח גבוה מהארץ קרוב לשליש של עשר אמות שהוא הרבה יותר מעשרה טפחים. ב. שנשאו הארון שגבהו עשרה טפחים עם הכפורת, ושני שליש הארון שה' טפחים ושני שליש טפח מלמטה, וגם אם גובה הלויים שלש אמות שהם י"ח טפחים, עדיין יש יותר מעשרה עד הקרקע. (ואין ללמוד ממש שגובה הלויים עשר אמות, ששיכנה שורה רק על חכם גבור ועשיר ובעל קומה).

המוציא משאו המונח על ראשו - פטור. ואפילו הוא מאנשי הוצל שדרכם בכך, שבטלה דעתן אצל כל אדם.

דף צ"ב ע"ב

המתכוין להוציא לפניו, שצרך מעות בסדינו שיהיו תלויים לפניו, ובא לו לאחרי - פטור. שלא נתקיימה מחשבתו, ומתקסק הוא. **לאחרי ובא לפני** - חייב, שנתכוין לשמירה פחותה ועלתה לו מעולה ונזק לו יותר, אבל ברישא נתכוין למעולה ועלתה לו פחותה ואין נזק לו. **נתכוין לאחרי ובא לו לאחרי** - לרבי אלעזר לרישא דמתני' חייב, ולסיפא פטור, ומי ששנה זו לא שנה זו. לרב אשי חייב.

אשה החוגרת סינר, ותלתה בו דבר להוציא, ובא לצד אחר בין מלפניה ובין מלאחריה, חייבת, שמתחילה ידעג משותף להתהפך.

לרבי יהודה פי' מקבלי תפקין של מלך שהוציאו ע"מ ליתן לרץ זה ונתנו לאחר חייבים, אע"פ שלא נתקיימה מחשבתן, שכן עושין לבלתי מלכות כשאינו מוצא את זה מוסרו לאחר.

המוציא מעות בפונדתו - פיה למעלה, חייב. פיה למטה, לרבי יהודה חייב שדומה להוציא לאחרי ובא לו לאחרי, לחכמים פטור שדומה למוציא כלאחר ידו ורגלו.

כל באמת הלכה היא.

יום א' פרי' שלח ט"ו סיון תש"פ

דף צ"ג ע"א

דין שנים שהוציאו:

זה יכול זה יכול - לר"מ חייב, לרבי יהודה ור"ש פטור. זה אינו יכול זה אינו יכול - לר"מ ור"י חייב, לר"ש פטור.

ונחלקו בפסוק **ואם נפש אחת תחטא וגו' בעשותה. לר"ש** - שלשה מיעוטים הן: נפש - ולא נפשות, אחת - (ולא שנים), בעשותה - כולה ולא מקצתה. מיעוט ראשון לאחד עוקר מרה"ר ואחד מניח ברה"י, שכל אחד עשה רק מקצתה. מיעוט שני לזה זה יכול, שאע"פ ששניהם עשו כולה, לא אורחיה לעשותה בשנים. מיעוט שלישי לזה זה אינו יכול, ואע"פ דאורחיה לעשותה בשנים. **לרבי יהודה** - מיעוט שלישי למעט יחיד שעשה בהוראת ב"ד, אבל זה זה אינו יכול חייבים. (ולר"ש יחיד שעשה בהוראת ב"ד חייב). **לר"מ** - יש רק שני מיעוטים, ש'נפש אחת' מיעוט אחד הוא, ולמעט זה עוקר זה מניח ועשה בהוראת ב"ד, אבל שנים שעשו חייבים אפילו אם זה זה יכול.

זה יכול זה אינו יכול - רב המנוגא סבר שזה שאינו יכול חייב. לרב חסדא מי שיכול חייב שעשה כולה, והשני שאינו יכול פטור, שהמסייע שאינו יכול לעשות לבדו אין בו ממש, והוכיחו בגמ' כן מכמה משניות.

זב היושב על מטה וארבע טליתות תחת ד' רגלי המטה - לת"ק כל הטליתות טמאות מדרס, שאין מטה יכולה לעמוד על שלש רגלים, וכל רגל כולה עביד. לר"ש טהורות, כשיטתו שזה זה אינו יכול נחשב כמסייע ופטור.

זב הרוכב על בהמה וד' טליתות תחת ד' רגליה - גם לת"ק טהור, שיכולה לעמוד על ג' רגליים, וכל רגל נידון כרביעי שאינו אלא כמסייע, ומסייע אין בו ממש.

זב המוטל על ה' ספסלים או כליס ארובים - אם ארכו מוטל על אורכן טמאים, שבכל אחת יש לומר שנישא רובו עליו, פעמים על זו ופעמים על זו. שכן ארכו על רחבן טהור, שאין רובו נישא על אחת מהן. ישן על רחבן טמאות מספק, שמא נתהפך בשנתו על ארכן.

דף צ"ג ע"ב

לרבי יוסי זב הרוכב על סוס וטלית תחת ידיו טמאה, תחת רגליו טהורה, שמשענת הסוס על ידיו, ורגליו מסייע שאין בו ממש. ובחמור לחיפך שמשענת החמור על רגליו (והתנא במשנה לעיל שארבע טליתות תחת רגלי בהמה טהורות חולק על ר' יוסי).

כהן העומד על דבר החוצץ בינו לרצפה ועבד עבודתו פסולה, שנאמר ושרת ככל אחיו הלויים העומדים שותא עמידתו כשאר אחיו. רגלו אחת על כלי או אבן ואחת על הרצפה, אם טילו האבן והכלי יכול לעמוד על רגל אחת כשר, ואע"פ שהאבן מסייע אין בו ממש. אם כשיטלו לא יוכל לעמוד על רגל אחת עבודתו פסולה.

שמאל פסולה לעבודה, שמקום שנאמר אצבע וכחונה אינו אלא ימין. קיבל בימין ושמאל מסייעתו עבודתו כשרה, שמסייע אין בו ממש.

נחלקו אמוראים לשיטת ר"מ שזה זה יכול שניהם חייבים, לרב המנוגא דוקא כשיש שיעור הוצאה (כנוגרת) לזה ולזה, ולרב חסדא גם אם יש שיעור אחד לכולם, ומביאים ראיה לדבריו מכמה משניות: א. זב שישב על מטה וארבע טליתות תחת רגלי המיטה, כולן טמאות מכח זב אחד ואי"ש שיעור זביה לכל רגל (והיינו שישבו ארבע ימים). ב. שנים שנעלו צבי אחד כשכל אחד אינו יכול חייבים, אע"פ שאין צבי לכל אחד. ג. שותפין שגנבו וטבחו חייבין אע"פ שאין שיעור טביחה לכל אחד.

משנה. המוציא אוכלין פחות מכשיעור בכלי, פטור גם על הכלי שהיא טפילה לו. וכן המוציא חי במטה שפטור לו החי משום שנושא את עצמו, פטור גם על המטה שהיא טפילה לו.

לת"ק המוציא מת במיטה חייב, וכן המוציא כזית מת או נבילה או ערש מן השרץ, כיון שמתמא הוצאה חשובה היא שמציל עצמו מן הטומאה. לר"ש פטור בכל אלו שהיא מלאכה שא"צ לגופה רק לסלקה מעליו.

יום ב' פרי' שלח ט"ז סיון תש"פ

דף צ"ד ע"א

המוציא אוכלין כשיעור בכלי חייב על האוכלין ופטור על הכלי (שהכלי טפילה לאוכל). אם צריך

להשמש בכלי תשמיש אחר במקום שמוציאו, כששגג בשתייהם ונודע לו על אחד ואח"כ על השני, י"א ידעו על מחלקות וחייב שתי חטאות, וי"א שאין מחלקות וחייב אחת. שגג על האוכלין והזיד על הכלי חייב במיתה.

המוציא בהמה חיה ועוף: שחוטין - חייב. חייך - לחכמים חייב, לרבי נתן פטור שהחי נושא את עצמו. **אדם חי** - גם לחכמים נושא את עצמו והמוציאו פטור, ורק בהמה חיה ועוף חייב משום שמכבידים עצמן להישמט מיד הנושאן.

אסור למכור בהמה גסה לנכרי, שמא יבוא גם להשאילו או להשכיר לו, והגוי יעשה בו מלאכה בשבת, וישראל מוזרה על שביתת בהמתו. סוס - כיון שעומד לרכיבה של אדם מותר למכור לדברי הלכ, שאין זה מלאכה מן התורה שהחי נושא את עצמו. **סוס המיוחד לעופות** - לחכמים אסור למכור, לבן תלמידי רובי נתן מותר.

אדם ובעל חי כפות אינו נושא את עצמו. פרסיים שרוכבים מעוטפים בבגדים רחבים ומעונגים מלייל על הארץ, אין דינם ככפות, אלא גסות הוא.

דף צ"ד ע"ב

המוציא את המת לקוברו, פטור לר"ש, אע"פ שהוא צורך המת. המוציא קרדום לחפור בו וס"ת לקרות בו, חייב לר"ש, ואע"פ שהוא רק לצורך המוציא ולא לצורך החפץ נחשב מלאכה שצריכה לגופה.

מת שמוטל בבזיון או בדליקה או בחמה, מותר להוציאו לכרמלית, משום שגדול כבוד הבריות שדוחה לאו של לא תסור (ומניח עליו ככר או תינוק משום איסור טלטול).

התולש אחת משתי שערות לבנות שהבהרת מטמאה בהן, והמבטל את המחיה שבשאת עובר בלא תעשה של 'השמר בנגה הצרעת'. תלש אחת מג' שערות - לרב נחמן חייב, שהועילו מעשיו אם תינטל האחרת. לרב ששת פטור, שעכשיו לא הועיל כלום שעדיין הוא טמא.

המוציא כזית מן המת ומן הנבילה בשבת - חייב. **הוציא כחצי זית מכזית שלם** - חייב, שהוציא כזית היא להציל עצמו מן הטומאה. **הוציא כחצי זית מכזית ומחצה** - לר"נ חייב, שהועילו מעשיו אם יוציאו עוד חצי זית, לרב ששת פטור שעכשיו עדיין טומאה קיימת. **הוציא חצי זית ממת גדול** - גם לר"נ פטור שלא הועיל כלום.

משנה. הנוטל צפורניו זו בזו או בשיניו, וכן התולש עער ראשו בידי, או שפמו או זקנו, הגודלת שערה, הכוחלת עניניה, הפוקסת (י"מ מתקנת שערה במסרק או בכייה, וי"מ טחה במין צבק בפניה וכשנוטלתו מאדים חשבר). ר"א מחייב חטאת, וחכמים אוסרים משום שבות.

מחלוקת ר"א וחכמים כשנטלם בידו, שלחכמים אין דרך גזיזה בכך, אבל בכלי לדברי הכל חייב. ור"א מחייב ביד כשעושה לעצמו, אבל לחבירו פטור, שאינו יכול לאמן ידיו ליטול יפה בלא כלי.

הנוטל שתי שערות בשבת חייב, ולרבי אליעזר אפילו אחת. המלקט שערות לבנות מתוך שחורות חייב לכר"ע באחת. ואסור גם בחול משום לא ילבש גבר שמלת אשה.

צפורן שפירש רובה ויצוין שפרשו רובן (שקרוינים ליתק) כלפי מעלה לצד הצפורן ומצערות אותו, מותר לתלשן ביד, ובכלי אסור מדרבנן. לא פירשו רובן - ביד אסור מדרבנן, ובכלי חייב חטאת.

יום ג' פרי' שלח י"ז סיון תש"פ

דף צ"ה ע"א

לרבי אבין - גודלת משום אורגת **כוחלת** משום כותבת (שהמכחול סביב העין כמוליך קולמוס סביב האות). **פוקסת** משום טווה. **לר' אבהו** אין זה דרך כתיבה טוויה ואריגה, אלא **כוחלת** משום צובעת, **גודלת** ו**פוקסת** משום בונה. ודרך בנין הוא שנאמר ויבן את הצלע שקילעה הקב"ה לחוה.

גודלת כוחלת ופוקסת לעצמה פטורה, לחברתה חייבת, שאין בונה לעצמה יפה, ודרך בנין הוא אשה לחברתה.

אשה לא תעביר סרק על פניה, מפני שצובעת.

חולב מחבץ ומגבן - כנוגרת. **חולב** - חייב משום מפרק שהוא תולדה דדש, שפוקס האוכל ממקום שנתכסה (וי"מ משום קוצר ורש"י דחה דבריהם). **מחבץ** (מעמיד חלב בקיבה, ולרש"י עושה כמין כלי גמי ונותן הקפוי בתוכו ומי החלב נוטפין) - משום בורר. **מגבן** - משום בונה.

מכבד את הבית ומרביץ במים (שלא יעלה אבק) **לרבי אליעזר** - חייב משום בונה. **לחכמים** - משום שבות שמא יתמלאו הגומות, ואם היתה רצפת אבנים בכל העיר מותר **לרביץ** משום שאין גומות, וכן מותר לרחוץ פניו בזוית זו וידיו בזוית זו ורגליו בזוית זו והבית מותר **לרביץ** מאליו. **לר"ש** - אין איסור **לרביץ** כלל שאינו מתכוין להשוות גומות. וכן הלכה.

הרודה חלות דבש לרבי אליעזר חייב משום תולש, שהוקש ליער שנאמר ביערת הדבש. ולחכמים הוא שבות.

משנה. תולש מעציץ נקוב לת"ק חייב, שיונק מן הקרקע ע"י הנקב (אפילו אם הנקב מדומנו). לר"ש פטור. התולש מעציץ שאינו נקוב, פטור.

דף צ"ה ע"ב

עציץ נקוב לרבי שמעון - דינו כתולש לכל דבר (לשבת לקנין ולפרוזבול),חוץ מקבלת טומאה שדינו כמחובר וזרעים שבתוכו אין מקבלין הכשר לטומאה, שהתורה ריבתה 'זרע זרוע אשר יזרע', אבל זרעים בעציץ שאינו נקוב מקבלים הכשר טומאה שתלוש גמור הוא.

ההוא סבא נסתפק אם שורש נקב בעציץ נקוב מודה ר"ש שדינו כמחובר או לא, רבי זירא לא השיבו. ללשון א' למד הסבא מדברי רבי זירא שדינו כמחובר.

ניקב עציץ נקוב כמוציא זית (שאם נטמא נטהר ע"י שביחה זו), לל"א לרבי זירא אין עליו שם כלי וזרעים שבתוכו כמחובר. ולרבי דינו כתולש, ורק אם אינו מקבל רביעית למטה מן הנקב דינו כמחובר.

חמש מידות בכלי חרס:

ניקב כמוציא משקה (נקב דק מאד) - אם היה כלי שלם, שם כלי עליו לכל דבר אפילו לקידוש מי חטאת (שצריך כלי ראוי, וכ"ש שמקבל טומאה). אם היה שבר כלי טהור, ששוב אין ראוי להצניעו.

ניקב ככונס משקה (נקב רחב קצת, שמושיבו על מים נכנס לתוכו) - אין מקדשין בו מי חטאת, אבל זרעים שבתוכו כתלושים ומקבלים הכשר (אפילו לרבנן, שאין נקב זה מריח מלחלוותי הקרקע).

ניקב כשוש קטן (גדול מכונס משקה) - טהור מלהכשיר זרעים (לרבנן, שדינו כעציץ נקוב), אבל כלי הוא לקבל טומאה (כסתם כלי חרס העשוי לאוכלים).

ניקב כמוציא זיתים - טהור מלקבל טומאה משום תורת סתם כלי חרס (וכן אם נטמא קודם שניקב, נטהר ע"י הנקב), יחדו לרימונים מקבל טומאה (וכן אם יחדו תחילה ונטמא, אינו נטהר בנקב זה).

ניקב כמוציא רימונים - טהור מכלום (ואם מצניעו לגיסטרא לקבל טיף הגוטף מכלי, מוא בתורת גיסטרא).

כלי מוקף צמיד פתיל באהל המת, מציל על מה שבתוכו אפילו אם יש לו נקבים, שנאמר 'כלי פתוח', הטומאה נכנסת לו דרך הפתח ולא דרך נקביו. ואם נפתח רוב הכלי בכלי גדול וכמוציא רמון בכלי קטן, אינו מציל.

שיעור הראשון בכלי חרס שלם לבטלו במקצת מתורת כלי (לקידוש מי חטאת), ככונס משקה. ובגיסטרא (שבר כלי), כמוציא משקה, שאין אומרים הבא גיסטרא לגיסטרא שניקב לקבל ממנו הדיטין, כמו שאומרים על כלי שלם שניקב.

אמוראים נחלקו בשיעור נקב לבטל מעציץ שם כלי לענין הכשר זרעים אם הוא כשורש קטן או כמוציא רמון.

כלי חרס שניקב כמוציא זנים אינו מקבל טומאה, ודינו לר"א ככלי גללים ואדמה שאין מקבלים טומאה אפילו אם יחדו לרמונים (ולא כרבא לעיל צ"ה).

פרק הזורק

משנה. הזורק מרה"י לרה"ר או מרה"ר לרה"י - חייב. מרה"י לרה"ר ורה"ר באמצע - לר"ע חייב לחכמים פטור.

שתי זוזוראות ברה"ר - זו כנגד זו, המושיט והזורק פטור (לחכמים), שתיהן בדיטא אחת באורך רה"ר, מושיט למעלה מי' חייב, והזורק פטור. שכך היתה עבודת הלויים בקרשים שהיו מושיטין (ולא זורקין) מעגלה לעגלה שלפניה, ולא לעגלה שבצדה.

מלאכת הוצאה למדים מ'ויצו משה ויעבידו קול במחנה', שהזהיר את ישראל שלא יוציאו מאהליהם למחנה לזיה שהיא רה"ר (שהכל מצויין אצל משה). ולמדים 'העברה העברה' מיום הכיפורים שהכוונה לשבת שהוא יום אסור במלאכה ולא בחול.

זריקה - תולדת הוצאה היא.

הכנסה תולדת הוצאה היא מסברא, שהאיסור מרשות לרשות, מה לי הוצאה מה לי הכנסה.

נפקא מינה בין אב לתולדה - לחכמים אם עשה שתי אבות או שתי תולדות חייב שתיים, ואם עשה אב ותולדה שלו חייב אחת. ולר"א שחייב על תולדה במקום אב, מלאכה שהיתה חשובה במשך קרויה אב, ושלא היתה חשובה במשך קרויה תולדה. אי נמי, מלאכה הכתובה (הוצאה) קרויה אב, ושאינה כתובה (הכנסה) קרויה תולדה.

מעביד זורק ארבע אמות ברה"ר, גמרא גמירי לה.

כל אומן במלאכת המשכן היה משתמש בכלי אומנתו ולא הוצרך לשאול, שנאמר 'איש איש ממלאכתו אשר המה עושים'.

הטא המקושש: לרב יהודה אמר שמואל מעביד ד' אמות ברה"ר, למתנתא תולש, לרב אחא בר יצחק מעמר. ונפקא מינה שלא יסיב בן יהודה חייבים עליה מיתה (כמבואר בסמוך).

לא יסיב בן יהודה יש מלאכה אחת שאין חייבים עליה מיתה, ולא פירש איוז היא. אבל על מלאכה שעשה מקושש וודאי חייבין מיתה, שהרי נהרג עליה מקושש.

חטאו של צלפחד: לר"ע היה המקושש, ולרבי יהודה בן בתירה מן המעפילים היה, ואין לומר מקושש היה, שאם אמת הוא מגלים מה שכיסתה תורה, ואם אינו אמת מוציאים עליו לעז שחילל שבת. ור"ע למד זאת מגזירה שוה וכאילו מפורש כן בתורה, ור"י בן בתירה לא קיבל הגזירה שוה.

לר"ע גם אהרן נצטרע בשעה שמרים נצטרעת שנאמר ויחר אף ה' בם, ולרבי יהודה בן בתירה אין לומר כן (מטעם הני' בצלפחד), ור"ב' היינו לנזיפה בעלמא. וכדברי ר"ע מבואר בברייתא, 'ויפן אהרן' פשנה מצרעתו (שנתראפ).

החושד בכשרים לוקה בגופו - ולכך נצטרע משה בסנה שחשד את ישראל שאינם מאמינים, והשיבו הקב"ה שהם מאמינים בני מאמינים, ואתה אין סופך להאמין במי מריבה.

מדה טובה ממהרת לבוא ממדת פורענות - משמשה נצטרע רק לאחר שהוציא ידו מוזיקו, ושבה כבשרו משנכנס לחיקו.

ויבלע מטה אהרן את מטותם - נס בתוך נס, שבלע אותם לאחר שחזר להיות מטה.

הזורק מרה"י לרה"ר ורה"ר באמצע לר"ע חייב ולחכמים פטור - לרב המנוגא ולר"ח בר טובי נחלקו בזורק למעלה משלשה טפחים ולמטה מעשרה אם קלוטה כמי שהונחה דמי, אבל זורק למעלה מעשרה לרבתי הכל פטור ואין למדים זורק ממושיט (ומדרבנא אסור שזורק מרשותו לרשות הבית בלא לערוך, ואם שתיים שלו מבואר להלן). והזורק למטה משלשה לרבתי הכל חייב משום לבדו. לרבי אליעזר המחולקת גם חובתה מי' וגם למטה, לר"ע קלוטה כמי שהונחה ולמדים זורק ממושיט, לחכמים קלוטה לאו כמי שהונחה ואין למדים זורק ממושיט.

המעביד למעלה מעשרה חייב לרבתי הכל, שכן משא בני קהת.

שתי רשויות שלו בשני צדי רה"ר - אם היו שתיים שוים מותר לזרוק מזה לזה למעלה מי'. אחד גבוה ואחד נמוך, לרב אסור לזרוק מזה לזה שמא יפול ברה"ר ואתי לאתויי (אבל בפילה עצמה אין חייב חטאת משום מתעסק), ולשמואל מותר לזרוק מזה לזה.

כל פחות משלשה כלכוד הלכתא גמירי לה, בין לענין שבת ובין לענין מחיצות של סוכה.

זורק מרה"ר לרה"ר ורה"ר באמצע לחכמים פטור, ולרבי חייב אם הוא רה"ר מקורה, דביתא כמאן דמליא דמי.

העושה אב ותולדה בהעלם אחד - לרבי חייב רק על האב ופטור על התולדה, שנאמר 'דברים' 'דברים' 'אלה הדברים' שחייב רק על ל"ט מלאכות בהעלם אחד (דברים שתיים, ה' עוד אחד, א"ה בגימטריא ל"ו). ממושם כן המוציא מרה"י לרה"ר דרך רה"ר חייב רק על ההוצאה ולא על ההכנסה. זרק מרה"ר לרה"ר ועבר ארבע אמות ברה"ר - רבי יהודה מחייב וחכמים פטריין. לר"י בשם שמואל רבי יהודה מחייב שתיים על הוצאה ועל העברה (ומחייב על תולדה במקום אב), וכשאמר כל מקום שתרצה תנוח בשבתיהם נתקיימה מחשבתו, ולחכמים חייב אחת. לרבה ורב יוסף מחייב ר"י אחת, וכגון שאמר על יציאתה לרה"ר תנוח, וקלוטה כמי שהונחה ונעשית מחשבתו, ולחכמים קלוטה לאו כמי שהונחה ופטור לגמרי.

נתכוון לזרוק משנה זורק ארבע למסכתא בגמרא פטור, שלא נחה במקום מחשבתו, ואע"פ שהכותב שם משמעון חייב, היינו משום שאי אפשר לכתוב שמעון בלא שם, נמצא שכתב 'שם' כבונה, אבל יכול לזרוק שמונה בלא שתנוח במקום ד', וכשנחה במקום ד' לא נתקיימה מחשבתו. וכן אם נתכוון לזרוק ארבע זורק שמונה פטור.

הזורק מרה"ר לרה"ר ורה"ר באמצע - אם עבר ד' אמות ברה"ר אפילו ע"י צירוף, חייב, שרשויות מצטרפות, לא עבר ד' אמות, אינו חייב משום הוצאה מרה"ר לרה"ר ומרה"ר לרה"ר, שאין אומרים קלוטה כמי שהונחה.

המעביד ד' אמות ברה"ר מקורה - פטור, שאינו דומה לדגלי מדבר.

סדר הנחת הקרשים ע"ג העגלות: שתי זוגות של שתי עגלות עמדו ברוחב רה"ר זו לצד זו, חמש אמות היו בין עגלה לעגלה שבצדה, רוחב כל עגלה חמש אמות (חללה שתיים ומחצה). ובין הדפנות לאופנים עם עובי האופנים שתיים ומחצה). במשכן היו מ"ח קרשים, על כל עגלה היו מונחין י"ב, ארבע שורות של שלש שלש זה ע"ג זה. אורך הקרשים שהן עשר אמות מונחים על רוחב העגלות, ובולטין שתי אמות ומחצה מכל צד, וכיסו את הריח שבין שתי העגלות.

תחת העגלות, ובין עגלה לעגלה שבצדה, וצדי העגלות (הריח בין דופן לדופן ועובי הגלגל) דינם כרשות הרבים במקומות שאינם מכוסות ע"י הקרשים. שהקרשים שכבו על חודם שרחב אמה, ולמ"ד (בע"ב) עובי הקרשים מלמטה אמה ולמעלה כלים עד אצבע, היה ריח בין כל שורה ושורה יותר משלש טפחים (שיצא מכלל לבד) בחלק העליון של הקרשים, ולמ"ד עביין אמה מלמעלה למטה, צ"ל ששתי שורות של קרשים היו סמוכות זו לזו בצד אחד, וכן בצד השני, ובגיניהם היה ריח של אמה (שהוא שש טפחים ואינו בכלל לבד) שאינו מקורה ודינו כרה"ר. ולא היה לעגלות רצפה מלמטה אלא יתידות (וריוח בנייהם), ולכן גם תחתיהם נחשב כרה"ר במקומות שלא היו מכוסין.

עובי הקרשים: לרבי יהודה למטה אמה ולמעלה הולכין וכלין עד כאצבע, שנאמר 'היו תמים על ראשו' לשון כליה, לרבי נחמיה היו אמה למטה ולמעלה הולכין שנאמר יחודיו (שהיו שות), ומה שנאמר 'תמים' שהיו הקרשים שלימים ולא משתי חתיכות. (ויחודיו) לרבי יהודה היינו שהיו מכוונים זה אצל זה.

בכותל של מערב המשכן עמדו ששה קרשים שרחבן תשע אמות (רוחב כל קרש אמה וחצי), ובמקצועות היו שני קרשים שכיסו חצי אמה של חלל המשכן (שהוא עשר אמות). ואמה נוספת של כל אחד מהם כיסה את עובי הקרשים מצד צפון ודרום. ולרבי יהודה שעובי הקרשים מלמעלה אצבע, היו מקצרים את הקרשים במקצועות משתי הצדדים כדי שיהיו מכוונים עם עובי הקרשים שבצד צפון ודרום.

הבריח התינון שבתוך הקרשים בנס היה עומד, שלאחר שהעמידו כל הקרשים נתנוהו בתוכו ונכפף מאליו לשלש רוחות.

אורך יריעות המשכן כ"ח אמה, ומונחים על רוחב המשכן, עשר אמות מכסות את הגג, ונשארו תשע לכל רוח. לרבי יהודה שעובי הקרשים מלמעלה אצבע, נפלו כל התשע על הקרשים ואמה של אצבע מגולה, לרבי נחמיה צריך אמה בכל רוח לכסות את עובי הקרשים, ונפלו רק שמונה אמות על הקרשים, ונשארו טפח של קרשים למעלה מהאדנים. עשר יריעות היו, וכל אחד רחב ארבע אמות, וביחד היו ארבעים אמות מונחים על אורך המשכן, שלשים אמות כיסו את הגג, ונפלו עשר אמות מאחורי המשכן, לרבי יהודה כיסו את הקרשים ואת האדנים, ולרבי נחמיה כיסו רק את הקרשים ולא את האדנים.

מעל יריעות המשכן עשו אמת עשרה יריעות עזים, ארכן שלשים אמות, ונפלו עשר אמות לכל צד, לרבי יהודה כיסו גם אמה של אדנים, לרבי נחמיה כיסו אמה נוספת של קרשים והאדנים היו מגולים. רוחב כל יריעה ארבע אמות וביחד היו ארבעים וארבע, שלשים מכסים את הגג, שתי אמות (חצי יריעה) תלויים מעל פתח המשכן במזרחה, וי"ב אמות נפלו לצד מערב, לרבי יהודה חצי יריעה (שתי אמות) נגררת על הארץ, ולרבי נחמיה רק אמה אחת נגררת.

הקרשים היו חרוצים חצי אמה באמצע רחבן למטה בגובה אמה, ומן הצדדים כשיעור עובי דופן האדנים. האדנים חלולים ותוקעין בו ידות הקרשים.

קריסים כלולאות המקברות את שתי המקברות של חמש היריעות נראין כסוככים ברקיע. יריעות תחתונות - של תכלת ארגמן ותולעת שני ושש. עליגנות - של מעשה עזים. גדולה חמה שנאמרה בעליונות מבחנתונות, בתחתונות נאמר 'וכל אשה חכמת לב', ובעליונות 'וכל הנשים אשר נשא לבן אתנה בחכמה', שהיה שטוף וטווי כשעדיין בגופן של עזים (קודם גזיזה, לעיל ע"ד).

עגלות - תחתיהן ובניהן וצדיהן רשות הרבים. נתבאר יפה לעיל צח.

אורך העגלה - חמש אמות. לקרשים עצמן היה די בארבע ומחצה (אם מסודרים על רחבן, מסדר שלש שורות של אמה ומחצה, אם מסודרים על חודם מסדר ארבע שורות של אמה, וחצי אמה למקום הבריחים), והוסיפו חצי אמה כדי שלא ידחקו קרשים זה את זה. רוחב החלל של העגלה - שתי אמות ומחצה, כדי שלא יתגבדו הקרשים. צדי עגלה (חלל שבין דפנות לאופנים ועובי הדופן והאופן) - שתי אמות ומחצה, אמה ורביעי לכל צד.

משנה. חולית בור וסלע - גבוהין עשרה ורחבן ארבעה, הנוטל מהן והנותן ע"ג חייב, פחות מכן פטור.

בור וחוליתה מצטרפין לעשרה.

בור ברה"ר שעמוקה עשרה ורחבה ארבעה - אין ממלאין הימנה בשבת. (שמוציא מים מרה"י לרה"ר). ואפילו אם מכניס ראשו לחללה אסור לשתות ממנה (אע"פ שאינו מוציא לרה"ר), שמה ימשוך את הכלי אצלו. ואם הכניס ראשו ורובו מותר. עשה לה מוציאה עשרה טפחים, עומד לפנים מן המחיצה וממלא.

זרק על עמוד ברה"ר גבוה עשרה ורחב ארבעה ונח על גביו, רב מרדכי נסתפק שמא פטור משום שבא לרה"י דרך אויר שלמעלה מעשרה ברה"ר שהוא מקום פטור. לרבה רב יוסף ואביי חייב, שהרי דינה הנותן על סלע גבוה י' ורחב ד' חייב, אע"פ שבא על הסלע דרך אויר שלמעלה מי'. רב מרדכי זונה הראיה שאפשר להעמידה במחט, וכשמניחה על מורשה הכולט מן הסלע פחות מי' שהיא בטל לסלע, או על חריץ שבראשו שדינו כרה"י (כחוליה ר"ה).

זרק ברה"ר ונח על כותל גבוה י' ואינו רחב ד' שמקיף את הכרמלית ועשאו רה"י, חייב. כיון שלאחרים הוא עושה מחיצה לעצמו לא כל שכן.

ר' יוחנן נסתפק בעקר חוליא מבור תשעה והשלימה לעשרה והניחה ברה"ר - שעקירת החפץ ועשיית המחיצה באו כאחת, אם חייב או לא. ועוד נסתפק (אם נאמר שעקר חוליא פטור) אם נתן חוליא בבור עשרה ומיעטה, שהנחת החפץ וסילוק מחיצה באו כאחת, אם חייב או לא. (ולאבי להלן ק. פטור).

הזורק דבילה שמינה ארבע אמות ברה"ר, ונדבק בכותל למטה מעשרה - חייב. ואפילו היו ד' אמות מצומצמות וממעט מזריקת ד' אמות כשנח בכותל, חייב, משום שאינו מבטלה לכותל.

זרק דף רחב ארבעה ברה"ר ונח ע"ג יתידות גבוהות עשרה - תלוי בספינקו של ר' יוחנן בנתן חוליא בבור, שהנחת החפץ ועשית המחיצה באו כאחת. רבא נסתפק באופן שזרק דף וחפץ על גביו, אם נכריע בספק הני' שפטור על זריקת הדף, שמא חייב על זריקת החפץ, משום שהוא מוגבה קצת מחדף בשעת זריקה, ונח לאחר הנחת הדף, נמצא שהנחת החפץ היתה אחר עשית המחיצה. והספק לא נבעט. והספק לא נבעט.